

*М. Ю. Погосова,
Харківський національний економічний університет*

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНЮВАННЯ ПОЗИЧАЛЬНИКА У ПРОЦЕСІ БАНКІВСЬКОГО ПРОЕКТНОГО ФІНАНСУВАННЯ

Успішність проектного фінансування як для банку, так і для позичальника більшою мірою залежить від адекватно встановлених ризиків ще на початкових етапах проектного фінансування, коли бізнес-проект тільки прийнято до розгляду, за допомогою якісної оцінки кредитоспроможності ініціатора й ефективності проекту, що всебічно розглядає його сильні та слабкі сторони.

Зауважимо, що поняття “проектне фінансування” не є еквівалентним поняттю “фінансування проекту”, оскільки в першому випадку передбачається забезпечення коштами безпосередньо проекту, а не компанії, яка була його ініціатором. Джерелом коштів стає грошовий потік, що генерується тільки цим проектом, а забезпеченням фінансування у загальному випадку є лише ті активи, які були придбані для його реалізації. У цьому і полягає основна відмінність проектного фінансування від інших форм фінансування.

Виходячи із сутності процесу проектного фінансування, оцінювання фінансового стану позичальника має проводитися як складова загальної оцінки інвестиційного проекту. Але сьогодні в Україні має місце лише фінансування проекту, що не є еквівалентним поняттю “проектне фінансування”, тобто фінансується не сам проект, а підприємство, яке його розробило і потребує коштів для його реалізації. Тобто, фінансовий стан позичальника є найвагомішим критерієм при вирішенні питання щодо проектного кредитування: якщо фінансовий стан фірми не відповідає кредитній політиці банку та встановленим стандартам, проект, як правило, навіть не аналізується, а позичальнику відмовляють у наданні фінансування. Отже, головною умовою участі банківських установ у проектному фінансуванні є їхня впевненість у достатності майбутніх грошових потоків, які забезпечать прибуток банку.

Відзначимо, що всі дані, які беруть участь у розрахунку показників, мають ретроспективний характер, тобто визначають фінансовий стан позичальника в минулих періодах та на момент його звернення до банку. Проте інвестиційне кредитування, та проектне фінансування зокрема, спрямоване на майбутній стан позичальника, генерацію грошових потоків після отримання фінансування та змогу позичальника погасити заборгованість за рахунок майбутнього прибутку.

Аналіз майбутнього стану підприємства враховується лише при розрахунку показника фінансової незалежності, але з порушенням основного принципу бухгалтерського обліку в Україні: нарахування та відповідності

доходів і витрат, за яким для визначення фінансового результату звітного періоду слід зіставити доходи звітного періоду з витратами, здійсненими для отримання цих доходів. При цьому доходи і витрати відображаються в обліку та звітності у момент їх виникнення, незалежно від часу надходження і сплати грошей, тоді як при розрахунку другого варіанта показника фінансової незалежності, з урахуванням обсягу інвестиційного кредиту, до уваги береться лише збільшення зобов'язань підприємства.

Таким чином, відповідно до сутності процесу проектного фінансування, тобто орієнтування на майбутні грошові потоки від реалізації проекту, за рахунок яких буде погашена заборгованість, доцільно аналізувати кредитоспроможність та платоспроможність позичальника у двох варіантах: ретроспективно – аналіз минулих звітних періодів, перевірка репутації позичальника та правоустановчих документів, та перспективно – аналіз прогнозованих обсягів грошових потоків, збільшення довгострокових зобов'язань підприємства, зміни значень рядків балансу та звіту про фінансові результати діяльності, та, на основі цих розрахункових даних визначення, фінансового стану позичальника з урахуванням одержання ним інвестиційного кредиту.

Погосова, М.Ю. Особливості оцінювання позичальника у процесі банківського проектного фінансування [Текст] / М.Ю. Погосова // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: збірник тез доповідей XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Суми, 24-25 жовтня 2013 р.). - Суми: УАБС НБУ, 2013. - С. 84-86.